

## 18 BOGÁRC SALÁD FAJAI A 3. BIODIVERZITÁS NAPRÓL

ROZNER ISTVÁN<sup>1</sup> – ROZNER GYÖRGY<sup>2</sup>

<sup>1</sup>H–1116 Budapest, Tétényi-út 129.

<sup>2</sup>H–8693 Kisberény, Petőfi-utca 1.

ROZNER I. – ROZNER GY.: *Species of 18 beetles-families on the 3. Biodiversity Day – During the third Biodiversity Day on 30-31 May 2008, in an appr.*

**Abstract:** 2 km<sup>2</sup> area, 105 species of beetles from 18 families were collected. Species collected in the same area, but during an earlier program („The Nature Landscape of Bakony Mts.”) are also listed here, denoted by italics. Protected species noted from this area are: *Dorcus parallelepipedus* Linnaeus, 1758, *Sinodendron cylindricum* (Linnaeus, 1758), *Morimus funereus* Mulsant, 1863, *Rosalia alpina* (Linnaeus, 1758). Rare species: *Aphodius corvinus* (Erichson, 1848), *Aphodius maculatus* Sturm, 1800, *Aphodius paracoenosus* Balthasar et Hrubant, 1900, *Aphodius paykulli* Bedel, 1907, *Aphodius pubescens* Sturm, 1800, *Aphodius uliginosus* (Hardy, 1847).

**Keywords:** Coleoptera, species of 18 families, Bakony Mts., Porva

### Bevezetés

A porvai 3. Biodiverzitás Napon 2008. május 30-31-én több kisebb-nagyobb bogárcsaládból kerültek begyűjtésre az ebben a cikkben felsorolt bogarak. Ezek nagy része véletlenszerűen, a különféle tömeggyűjtési módszerek révén és nem a határozott, célirányos gyűjtések során kerültek be a gyűjtött anyagba. A fajok jegyzéke családonként tartalmazza a gyűjtött porvai bogarak felsorolását. Az egyes családoknál *dőlt betűvel* felsoroltuk a kijelölt területről korábban, „A Bakony természeti képe” kutatási programban gyűjtött fajokat.

### Anyag és módszer

#### Rendszerezés

Az elmúlt 30-40 évben a magyarországi bogarak rendszere a Magyarország Állatvilága – Fauna Hungariae füzet sorozatra alapult. Ez tükröződik MÓCZÁR (1969) Állathatározójában is. Ez utóbbit használják/használták az iskolák, amatőr rovarászok stb., mert könnyebben beszerezhető volt, mint a Fauna Hungariae füzetek.

A bogarak (Coleoptera) rendszerét az elmúlt időszakban többen kiegészítették, átdolgozták. Ebben a cikkben is figyelembe vettük a LAWRENCE et NEWTON (1995) és BEUTEL et HAAS (2000) rendszerét. De nem vettük figyelembe az általuk közölt lemezescsápú bogarak (Scarabaeoidea) családbeosztását. Ennél az öregcsaládnál (Superfamilia) a hazai lemezescsápú bogárgyűjtők által használt BARAUD (1992) európai monográfiáját vettük alapul.

A határozáshoz és az elterjedési adatokhoz még a következő irodalmakat használtuk fel: ENDRÓDI (1956), KASZAB (1955, 1956, 1957), MEDVEGY (1987), és MUSKOVITS & HEGYESSY (2002).

Míndezeket figyelembe véve a felsorolt porvai bogárcsaládok rendszere a következő:

<b>Alrend</b>	<b>Superfamilia</b>	<b>Család</b>
Polyphaga	Staphylinoidea	Silphidae
	Buprestoidea	Buprestidae
	Elateroidea	Elateridae
	Cantharoidea	Cantharidae
	Cleroidea	Melyridae
	Cucujoidea	Nitidulidae
		Coccinellidae
	Tenebrionidea	Oedemeridae
		Pyrochroidae
		Anthicidae
	Scarabaeoidea	Lucanidae
		Geotrupidae
		Aphodiidae
		Scarabaeidae
		Rutelidae
		Cetoniidae
	Chrysomeloidea	Cerambycidae
	Chrysomelidae	

A harmadik Biodiverzitás Napra kijelölt 2 négyzetkilométeres terület egyik része Porva községtől északra a Páskom nevű láprét, legelő és kaszáló, másik része Porvától nyugatra a Hódosér-melléki erdők voltak Ménesjáráspusztáig. A területen a különféle biotópok változatos bogáranyag gyűjtését tették lehetővé.

A gyűjtések az egész területen folytak. A gyűjtési módszerek az egyelés, a talajcsapdázás, a fűhálózás és a kopogtatás voltak. A gyűjtött anyagot a szép számú résztvevő részben a helyszínen határozta meg, részben később eljuttatták az egyes rovarcsoportok szakembereinek.

## Eredmények és értékelés

A porvai harmadik Biodiverzitás Napon a 2008. évben az itt gyűjtött és a jelen közleményben tárgyalt bogárcsaládok eredményei a következők:

Összesen 18 bogárcsaládból 105 bogárfaj került begyűjtésre a vizsgált területről. Korábban, „A Bakony természeti képe” program keretében a jegyzékben szereplő családokból itt további 55 fajt gyűjtöttek.

## A gyűjtött fajok jegyzéke

### STAPHYLINOIDEA

#### SILPHIDAE – Dögbogarak

- Necrophorus vespilloides* Herbst, 1784  
*Oeceptoma thoracicum* (Linnaeus, 1758)  
*Silpha carinata* Herbst, 1783  
*Silpha obscura* Linnaeus, 1758

A vizsgált területen a Biodiverzitás Napon kívül gyűjtött fajok:

- Necrodes littoralis* (Linnaeus, 1758)  
*Blitophaga opaca* Linnaeus, 1758  
*Phosphuga atrata* Linnaeus, 1758  
*Thanatophilus rugosus* Linnaeus, 1758

### BUPRESTOIDEA

#### BUPRESTIDAE – Díszbogarak

- Agrilus viridis* (Linnaeus, 1758)  
*Anthaxia quadripunctata* (Linnaeus, 1758)  
*Trachys minutus* (Linnaeus, 1758)

### ELATEROIDEA

#### ELATERIDAE – Pattanóbogarak

- Agrypnus murinus* (Linnaeus, 1758)

A vizsgált területen a Biodiverzitás Napon kívül gyűjtött fajok:

- Ampedus nigerrimus* (Lacordaire, 1835)  
*Athous haemorrhoidalis* (Fabricius, 1801)  
*Athous vittatus* (Fabricius, 1792)  
*Hemicrepidius niger* (Linnaeus, 1758)  
*Kibunea minuta* (Linnaeus, 1758)

### CANTHAROIDEA

#### CANTHARIDAE – Lágybogarak

- Cantharis fusca* Linnaeus, 1758  
*Cantharis pallida* Goeze, 1777  
*Cantharis pellucida* Fabricius, 1792  
*Cantharis nigricans* Müller, 1776  
*Rhagonycha lignosa* Müller, 1764  
*Rhagonycha rorida* Kiesenwetter, 1867  
*Rhagonycha testacea* Linnaeus, 1758

A vizsgált területen a Biodiverzitás Napon kívül gyűjtött fajok:  
*Rhagonycha fulva* (Scopoli, 1763)

## CLEROIDEA

### MELYRIDAE

*Axinotarsus marginalis* Laporte, 1840  
*Dasytes flavipes* Olivier, 1790  
*Dolichosoma lineare* (Rossi, 1792)  
*Malachius bipustulatus* (Linnaeus, 1758)

A vizsgált területen a Biodiverzitás Napon kívül gyűjtött fajok:  
*Malachius ambiguus* Peyron, 1877

## CUCUJOIDEA

### NITIDULIDAE – Fénybogarak

*Glischrochilus quadripunctatus* (Linnaeus, 1758)

### COCCINELLIDAE – Katicabogarak

*Exochomus quadripustulatus* (Linnaeus, 1758)  
*Propylaea quaturdecimpunctata* (Linnaeus, 1758)  
*Subcoccinella vigintiquatuorpunctata* (Linnaeus, 1758)  
*Tytthaspis sedecimpunctata* (Linnaeus, 1758)

A vizsgált területen a Biodiverzitás Napon kívül gyűjtött fajok:

*Adonia variegata* Goeze, 1777  
*Coccinella quinquepunctata* (Linnaeus, 1758)  
*Coccinella septempunctata* Linnaeus, 1758  
*Hippodamia tredecimpunctata* (Linnaeus, 1758)  
*Psyllobora vigintiduopunctata* (Linnaeus, 1758)

## TENEBRIONIDEA

### OEDEMERIDAE – Álcincérek

*Oedemera femorata* (Scopoli, 1763)  
*Oedemera lurida* (Marsham, 1802)  
*Oedemera podagrariae* (Linnaeus, 1767)  
*Oedemera virescens* (Linnaeus, 1767)

A vizsgált területen a Biodiverzitás Napon kívül gyűjtött fajok:  
*Oedemera subulata* Olivier, 1794

### PYROCHROIDAE – Bíborbogarak

*Pyrochroa coccinea* (Linnaeus, 1761)

ANTHICIDAE – Fürgebogarak  
*Notoxus monoceros* (Linnaeus, 1761)

## SCARABAEOIDEA

LUCANIDAE – Szarvasbogarak  
*Dorcus parallelepipedus* (Linnaeus, 1758)

A vizsgált területen a Biodiverzitás Napon kívül gyűjtött fajok:  
*Sinodendron cylindricum* (Linnaeus, 1758)

GEOTRUPIDAE – Álganéjtűrők  
*Anoplotrupes stercorosus* (Scriba, 1791)

A vizsgált területen a Biodiverzitás Napon kívül gyűjtött fajok:  
*Trypocopris vernalis* (Linnaeus, 1758)

APHODIIDAE – Ganéjbúvó bogarak  
*Aphodius ater* (DeGeer, 1774)  
*Aphodius erraticus* (Linnaeus, 1758)  
*Aphodius fimetarius* (Linnaeus, 1758)  
*Aphodius luridus* (Fabricius, 1775)  
*Aphodius paracoenosus* Balthasar, et Hrubant, 1900  
*Aphodius subterraneus* (Linnaeus, 1758)  
*Aphodius varians* Duftschmid, 1805  
*Pleurophorus caesus* (Panzer, 1796)

A vizsgált területen a Biodiverzitás Napon kívül gyűjtött fajok:  
*Aphodius corvinus* (Erichson, 1848)  
*Aphodius distinctus* (O.F. Müller, 1776)  
*Aphodius maculatus* Sturm, 1800  
*Aphodius obliteratus* Panzer, 1823  
*Aphodius paykulli* Bedel, 1907  
*Aphodius pubescens* Sturm, 1800  
*Aphodius uliginosus* (Hardy, 1847)

SCARABAEIDAE – Ganéjtűró bogarak  
*Caccobius schreberi* (Linnaeus, 1767)  
*Euoniticellus fulvus* (Goeze, 1777)  
*Onthophagus nuchicornis* (Linnaeus, 1758)  
*Onthophagus ovatus* (Linnaeus, 1767)  
*Onthophagus taurus* (Schreber, 1759)

RUTELIDAE – Szípolyok  
*Phyllopertha horticola* (Linnaeus, 1758)

#### CETONIIDAE – Rózsabogarak

*Cetonia aurata aurata* (Linnaeus, 1758)

*Eupotosia affinis* (Andersch, 1797)

*Netocia cuprea obscura* (Andersch, 1797)

*Oxythyrea funesta* (Poda, 1761)

A vizsgált területen a Biodiverzitás Napon kívül gyűjtött fajok:

*Gnorimus nobilis* (Linnaeus, 1758)

#### PHYTOPHAGA

##### CERAMBYCIDAE – Cincérek

*Agapanthia cardui* Linnaeus, 1767

*Agapanthia villosoviridescens* (DeGeer, 1775)

*Agapanthia violacea* (Fabricius, 1775)

*Clytus arietis* (Linnaeus, 1758)

*Dinoptera collaris* (Linnaeus, 1758)

*Mesosa curculionides* (Linnaeus, 1761)

*Phytoecia cylindrica* (Linnaeus, 1758)

*Rhagium sycophantha* (Schrank, 1781)

*Stenurella nigra* (Linnaeus, 1758)

A vizsgált területen a Biodiverzitás Napon kívül gyűjtött fajok:

*Allosterna tabacicolor* (DeGeer, 1775)

*Anaglyptus mysticus* (Linnaeus, 1758)

*Leiopus nebulosus* (Linnaeus, 1758)

*Leptura aurulenta* Fabricius, 1792

*Morimus funereus* Mulsant, 1863

*Pachytodes cerambyciformis* (Schrank, 1781)

*Pseudovadonia livida pecta* K. et J. Dan, 1891

*Rosalia alpina* (Linnaeus, 1758)

*Rutpela maculata* (Poda, 1761)

*Stenopterus rufus* Linnaeus, 1767

*Stenurella melanura* (Linnaeus, 1758)

*Tetrops praeusta* (Linnaeus, 1758)

##### CHRYSOMELIDAE – Levélbogarak

*Altica brevicollis* Foudras, 1860

*Aphthona violacea* (Koch, 1803)

*Cassida denticollis* Suffrian, 1844

*Cassida panzeri* Weise, 1907

*Cassida rubiginosa* O.F. Müller, 1776

*Cassida vibex* Linnaeus, 1767

*Cassida viridis* Linnaeus, 1758

*Chaetocnema aridula* (Gyllenhal, 1827)

*Chaetocnema chlorophana* (Duftschmid, 1825)

*Chaetocnema concinna* (Marsham, 1802)  
*Chaetocnema conducta* (Motschulsky, 1838)  
*Chaetocnema confusa* (Boheman, 1851)  
*Chaetocnema hortensis* (Geoffroy, 1785)  
*Chaetocnema tibialis* (Illiger, 1807)  
*Chrysolina fastuosa* (Scopoli, 1763)  
*Chrysolina herbacea* Duftschmid, 1825  
*Chrysolina oricalcia* (O.F. Müller, 1776)  
*Chrysolina polita* (Linnaeus, 1758)  
*Clytra laeviuscula* Ratzeburg, 1837  
*Crepidodera aurata* (Marsham, 1802)  
*Cryptocephalus bipunctatus* (Linnaeus, 1758)  
*Cryptocephalus chrysopus* Gmelin, 1790  
*Cryptocephalus flavipes* Fabricius, 1781  
*Cryptocephalus hypochaeridis* (Linnaeus, 1758)  
*Cryptocephalus violaceus* Laicharting, 1781  
*Epitrix pubescens* (Koch, 1803)  
*Galeruca tanaceti* (Linnaeus, 1758)  
*Galerucella lineola* (Fabricius, 1781)  
*Gastrophysa viridula* (DeGeer, 1775)  
*Hispella atra* (Linnaeus, 1767)  
*Hydrothassa marginella* (Linnaeus, 1758)  
*Labidostomis longimana* (Linnaeus, 1761)  
*Lochmaea capreae* (Linnaeus, 1758)  
*Longitarsus pratensis* (Panzer, 1794)  
*Longitarsus suturellus* (Duftschmid, 1825)  
*Neocrepidodera ferruginea* (Scopoli, 1763)  
*Orsodacne cerasi* (Linnaeus, 1758)  
*Orsodacne lineola* (Panzer, 1795)  
*Oulema melanopus* (Linnaeus, 1758)  
*Phyllotreta nemorum* (Linnaeus, 1758)  
*Phyllotreta vittata* (Fabricius, 1801)  
*Prasocuris junci* (Brahm, 1790)  
*Smaragdina affinis* (Illiger, 1794)  
*Smaragdina salicina* (Scopoli, 1763)  
*Sphaeroderma rubidum* (Graëlls, 1858)  
*Sphaeroderma testaceum* (Fabricius, 1775)

A vizsgált területen a Biodiverzitás Napon kívül gyűjtött fajok:

*Aphthona euphorbiae* (Schränk, 1781)  
*Aphthona ovata* Foudras, 1861  
*Cassida flaveola* Thunberg, 1794  
*Cassida murraea* Linnaeus, 1767  
*Chrysolina olivieri* (Bedel, 1892)  
*Chrysolina varians* (Schaller, 1783)  
*Galerucella calvariensis* (Linnaeus, 1767)

*Gastrophysa polygoni* (Linnaeus, 1758)  
*Hermaeophaga mercurialis* (Fabricius, 1792)  
*Oulema gallaocyanea* (Heyden, 1870)  
*Longitarsus luridus* (Scopoli, 1763)  
*Longitarsus parvulus* (Paykull, 1799)  
*Phyllotreta atra* (Fabricius, 1775)  
*Phyllotreta christinae* Heikertinger, 1941  
*Phyllotreta nigripes* (Fabricius, 1773)  
*Phyllotreta vittula* (Redtenbacher, 1849)

### Ritka és védett fajok

*Dorcus parallelepipedus* Linnaeus, 1758 (Lucanidae) – Euro-szibériai faj. Főleg lomberdőkben, fatuskókban, korhadt fákbán található. Magyarországon, így a Bakonyban is általánosan elterjedt, gyakori védett faj. Eszmei értéke 2.000 Ft.

*Sinodendron cylindricum* (Linnaeus, 1758) (Lucanidae) – Európai faj. A hegyvidékeken főleg a bükkösökben található, de előfordul tölgyerdőkben is. A Bakony hegység magasabb régióiban elterjedt és gyakori. A Biodiverzitás Napon nem gyűjtötték. Eszmei értéke 10.000 Ft.

*Aphodius corvinus* (Erichson, 1848) (Aphodiidae) – Európai, alpesi, hegyvidéki faj. Főleg az Alpoknál fordul elő, de megtalálható a Bakonyban is. A Biodiverzitás Napon nem gyűjtötték. Ritka faj.

*Aphodius maculatus* Sturm, 1800 (Aphodiidae) – Európai és észak-afrikai faj. A Bakonyban a Balaton-felvidékről és a vizsgált területről került elő „A Bakony természeti képe” program során. A Biodiverzitás Napon nem gyűjtötték. Ritka faj.

*Aphodius paracoenosus* Balthasar et Hrubant, 1900 (Aphodiidae) – Európai és kisázsiai ritka faj. A Bakonyból a Biodiverzitás Napon gyűjtötték az első példányt. Ritka faj.

*Aphodius paykulli* Bedel, 1907 (Aphodiidae) – Nagy elterjedésű európai faj. Magyarországon a ritkább fajok közé tartozik. A Bakonyban csak 1982-ben gyűjtötték Porván a most vizsgált területen. A Biodiverzitás Napon nem került begyűjtésre.

*Aphodius pubescens* Sturm, 1800 (Aphodiidae) – Pontomediterrán faj. A Bakony hegység területéről az utóbbi években a Balaton-felvidékről került elő több példánya, valamint a most vizsgált területről is gyűjtötték 1983-ban. A Biodiverzitás Napon nem került begyűjtésre. Ritka faj.

*Aphodius uliginosus* (Hardy, 1847) (Aphodiidae) – Euro-szibériai és nearktikus faj, amely Európában, főként az északi részeken elterjedt. A Bakony hegységben meglehetősen ritka. A vizsgált területről többször is előkerült „A Bakony természeti képe” programban végzett gyűjtések során. A Biodiverzitás Nap alatt nem gyűjtötték.

*Morimus funereus* Mulsant, 1863 (Cerambycidae) – Pontomediterrán elterjedésű faj. A Bakony hegységben elterjedt és gyakori főleg a tölgy- és bükkerdőkben. A vizsgált területen a Biodiverzitás Napot megelőzően gyűjtötték. Védett faj. Eszmei értéke 10.000 Ft.

*Rosalia alpina* (Linnaeus, 1758) (Cerambycidae) – Nyugat-mediterrán faj. A Bakonyban a vizsgált területen és környékén (Kék-hegy, Kőris-hegy) a bükkösökben gyakori faj. A Biodiverzitás Napon nem került begyűjtésre. Védett. Eszmei értéke 10.000 Ft.



## Köszönetnyilvánítás

A szerzők e helyen mondanak köszönetet Kovács Tibornak a Biodiverzitás Napok kitűnő megszervezéséért, Kasper Ágotának, a zirci Bakonyi Természettudományi Múzeum igazgatójának és a múzeum valamennyi munkatársának a Biodiverzitás Nap sikeres lebonyolításáért. Köszönet illeti Hangay Györgyöt (Sydney, Ausztrália) szakmai segítségéért és az angol nyelvű fordításokért.

## Irodalom – Literature

- BARAUD, J. (1992): Coléoptères Scarabaeoidea d'Europe – In: Fauna de France. France et régions limitrophes, Lyon, pp. 1- 856.
- BEUTEL, R.G. – HAAS, F. (2000): Phylogenetic relationships of the suborders of Coleoptera (Insecta) – Cladistics **16**: 103-141.
- ENDRŐDI, S. (1956): Lemezescsapú bogarak – Lamellicornia – Magyarország Állatvilága – Fauna Hungariae 12, Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 188
- KASZAB, Z. (1955): Különböző csapú bogarak – Diversicornia I., Lágystestű bogarak – Malacodermata – Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 144.
- KASZAB, Z. (1956): Felemás lábfejű bogarak III. – Heteromera III – Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 108
- KASZAB, Z. (1957): Felemás lábfejű bogarak I. – Heteromera I – Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 126
- LAWRENCE, J.F. – NEWTON, Jr. A.F. (1995): Families and subfamilies of Coleoptera (with selected genera, notes, references and data on family-group names) – In: PAKALUK, J. et SLIPINSKI, S.A. (eds.): Biology, Phylogeny, and Classification of Coleoptera: Papers Celebrating the 80th Birthday of Roy A. Crowson. – Muzeum i Instytut Zoologii Pan, Warszawa, p. 779-1006.
- MEDVEGY, M. (1987): A Bakony cincérei – A Bakony természettudományi kutatásának eredményei **19.**, Zirc, pp. 106
- MÓCZÁR, L. (szerk.) (1969): Állathatározó I. – Tankönyvkiadó, Budapest, p. 361-533
- MUSKOVITS, J. – HEGYESSY, G. (2002): Magyarország díszbogarak – Grafon Kiadó, Nagykövácsi, pp. 404
- ROZNER, I. (1981): A Bakony hegység dögbogárfaunájának alapvetése (Col. Silphidae) – A Veszprém megyei Múzeumok Közleményei, Veszprém, **16**: 101-108.
- ROZNER, I. (1983): Adatok a Bakony hegység levélbogár faunájához I. (1968-1982) (Col. Chrysomelidae) – Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis, Zirc, **2**: 89-104.
- ROZNER, I. (1984): A Bakony hegység lemezescsapú bogárfaunájának alapvetése I. (Col. Trogidae at Scarabaeidae) – Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis, Zirc, **3**: 71-124.
- ROZNER, I. (1986): Adatok a Bakony hegység levélbogár faunájához II. (Col. Chrysomelidae) (1968-1984) – Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis, Zirc, **5**: 39-56.
- ROZNER, I. (1988): Adatok a Bakony hegység levélbogár-faunájához III. (Col. Chrysomelidae) (1968-1984) – Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis, Zirc, **7**: 49-70.
- ROZNER, I. (1988): Adatok a Bakony hegység levélbogár-faunájához IV. (Col. Chrysomelidae) (1968-1988) – Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis, Zirc, **9**: 35-70.

Received January 04, 2010

Accepted May 11, 2010

